

the lower lip. But even though this is permitted, it is not the practice of the Jewish people to destroy it. Instead, one should shave [only] part of it so that it will not interfere with eating and drinking. (3) The removal [by a man] of the hair from the rest of the body, such as the underarm or the pubic area, is not forbidden by the Torah, but by the Sages. One who removes it is given lashes for rebellion. To what does this apply? To a place where only women remove it, so that he [a man] should not groom himself in the way that women do. But in a place where both women and men remove the hair, if [a man] removes it, he is not flogged. And it is permitted to remove the hair of other parts of the body with scissors, in any place.

הַעֲלִינָהּ וְכֵן הַשְׁעָר הַמְדוּלָּדֵל מִן הַשֶּׁפֶה הַתְּחִתוֹנָה וְאֵף עַל פִּי שֶׁהוּא מְתָר לֹא נִהְגוּ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁחִיתָהּ אֶלָּא יִגְלַח קְצָתוֹ עַד שֶׁלֹּא יַעֲכֵב אֲכִילָהּ וְשִׁתִּיהָ: ג הַעֲבַרְתָּ הַשְׁעָר מִשְׂאֵר הַגּוּף כְּגוֹן בֵּית הַשְּׁחִי וּבֵית הַעֵרֶוּה אֵינּוּ אֶסוּר מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים וְהַמְעַבִּירוֹ מִכֵּין אוֹתוֹ מִכַּת מִרְדוֹת בְּמֵה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מְעַבְרִין אוֹתוֹ אֶלָּא נָשִׁים כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְקַן עֲצָמוֹ תִּיקוֹן נָשִׁים. אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁמְעַבְרִין הַשְׁעָר הַנָּשִׁים וְאֲנָשִׁים אִם הָעֵבִיר אֵין מִכֵּין אוֹתוֹ. וּמִתָּר לְהַעֲבִיר שְׁעָר שֶׁל שְׂאֵר אֲבָרִים בְּמִסְפְּרֵיהֶם בְּכָל מָקוֹם:

MIKEITZ FOR THURSDAY
TORAH

מקץ ליום חמישי
תורה

יכון בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה אחרונה דשם ב'ן לקנות הארת רוח משבת הבאה

כב וְחִזִּיתָ בְּחֻלְמֵי וְהָא שְׁבַע שְׁבִלֵיֶּא סֶלְקוֹן בְּקִנְיָא חַד מְלִין וְטָבָן: כג וְהָא שְׁבַע שְׁבִלֵיֶּא נִצְוֹ לְקַנְוֹ שְׁקִיפֵן קְדוּם צְמֹחֵן בְּתַרְיָהוֹן: כד וּבִלְעָן שְׁבִלֵיֶּא

כב וְאֵרָא בְּחֻלְמֵי וְהִנֵּה ׀ שְׁבַע שְׁבִלִים עֹלֹת בְּקִנְיָה אֶחָד מְלֵאֹת וְטָבוֹת: כג וְהִנֵּה שְׁבַע שְׁבִלִים צְנֻמוֹת דְּקוֹת שְׁדָפוֹת קְדוּם צְמֹחוֹת אַחֲרֵיהֶם: כד וּתְבַלְעֵן הַשְּׁבִלִים

(22) Then, I saw in my dream — behold! Seven full, good ears of grain, growing on a single stalk. (23) And look! After them, sprout seven hardened, lean ears of grain, scorched by a [harsh] easterly wind. (24) The lean ears of

RASHI

רש"י

(23) צְנֻמוֹת — *In the Aramaic language, [the word] צונמא means “a rock” (see Bava Batra 18a). [Thus, when the term צנמוֹת is used to describe these ears of grain, it means that] they are like wood, lacking moisture, and are as hard as a rock. Thus, the translation [of צנמוֹת by Onkelos here, is:] נצן לקין, meaning, “their husks [stricken of kernels],” — these [ears of grain] only had their husks, since they had been emptied of their kernels. [Hence, these explanations, namely, “hard as a rock (צונמא)” and “their husks stricken (of kernels)” denote a complete destruction which did not actually appear in the dream, but which Pharaoh intentionally included in his description, in order to test Yosef. Yosef, realizing that such utter destruction was not destined for the world then, did not include this concept of utter*

(כג) צְנֻמוֹת. צְנֻמָּא בְּלִשׁוֹן אַרְמֵי, סֵלַע, הָרִי הוּן בְּעֵץ בְּלִי לַחְלוּחַ וְקִשׁוֹת כְּסֵלַע, וְתַרְגּוּמוֹ: נִצְוֹן לְקַנְוֹ, נִצְוֹן, אֵין בְּהוֹן אֶלָּא הַצָּץ, לְפִי שְׁנִתְרוֹקְנוֹ מִן הַיָּרֵעַ:

לְקַיֵּתָא יֵת שֶׁבַע שְׂבִלֵיאַ
 טַבְתָּא וְאַמְרִית לְחַרְשֵׁיא וְלִית
 דִּי מַחְוִי לִי: כֹּה וְאָמַר יוֹסֵף
 לְפָרְעָה חֲלָמָא פְּרָעָה חַד הוּא
 יֵת דִּי יֵי עֵתִיד לְמַעֲבַד חַוִּי
 לְפָרְעָה: כּוּ שֶׁבַע תּוֹרְתָא
 טַבְתָּא שֶׁבַע שָׁנִין אָנוּן וְשֶׁבַע
 שְׂבִלֵיאַ טַבְתָּא שֶׁבַע שָׁנִין אָנוּן
 חֲלָמָא חַד הוּא:

הִדְקַת אֶת שֶׁבַע הַשְּׂבִלִים הַטּוֹבוֹת וְאָמַר
 אֶל־הַחַרְטָמִים וְאִין מַגִּיד לִי: כֹּה וַיֹּאמֶר
 יוֹסֵף אֶל־פְּרָעָה חֲלוֹם פְּרָעָה אֶחָד הוּא אֶת
 אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עָשָׂה הַגִּיד לְפָרְעָה: כּוּ שֶׁבַע
 פָּרֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה וְשֶׁבַע
 הַשְּׂבִלִים הַטּוֹבוֹת שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה חֲלוֹם
 אֶחָד הוּא:

grain then swallowed up the seven good ears of grain. So I told the necromancers, but no one could explain [them] to me. (25) Yosef then said to Pharaoh: Pharaoh's dream is one. God has declared to Pharaoh that which He is about to do. (26) The seven good cows signify seven years; and the seven good ears of grain [also] signify seven years — it is one and the same dream.

RASHI

רש"י

destruction, צנמות, in his interpretation, and thus passed Pharaoh's test.] (26) [The seven good cows signify] seven years and [the seven good ears of grain (also) signify] seven years — [That is to say,] they all signify only one lot of seven years [i.e., it is one dream]. And as for the dream being

(כו) שֶׁבַע שָׁנִים... וְשֶׁבַע שָׁנִים. בְּלֵן אִינֵן אֶלְאָ שֶׁבַע, וְאֲשֶׁר שָׁנָה הַחֲלוֹם פְּעַמִּים, לְפִי שֶׁהַדָּבָר מְזוּמָן, כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ לוֹ בְּסוּף: וְעַל הַשְּׁנוֹת הַחֲלוֹם וְגו', בְּשֶׁבַע שָׁנִים הַטּוֹבוֹת נֹאמַר: הַגִּיד לְפָרְעָה, לְפִי שֶׁהִיא קְמוּץ, וּבְשֶׁבַע שָׁנֵי רַעַב נֹאמַר: הֲרָאָה אֶת פְּרָעָה, לְפִי שֶׁהִיא הַדָּבָר מִפְּלֵג וְרוּחַק, נוֹפֵל בּוֹ לְשׁוֹן מִרְאָה:

repeated to Pharaoh as two dreams, this means that the matter is in readiness [to happen], just as Yosef explained to Pharaoh at the end [of his interpretation, when he said (verse 32 below),] “As for the dream being repeated ... .” [And the repetition (השנות) of the dream being presented as two separate dreams (פעמים), signified that God was “hurrying to do it” (see Ramban on verse 32 below)]. Now, regarding the seven good years, it states (preceding verse), “[God] has declared Pharaoh [that which He is (about to) do],” where [the term “declared” implies] that [the event described, namely, the onset of the seven good years,] is about to happen very soon, while regarding the seven years of famine, it states (verse 28 below), “[God] has shown Pharaoh [that which He is (about) to do],” for since the event described there is distant and far away [namely, only after the seven good years will have elapsed] — the term show is used [thus implying “showing” something that is far off].

PROPHETS I Kings 4

נביאים מלכים א פרק ד

(ח) וְאֵלֶּיךָ שְׁמֵהֶן בְּרַחֲמֵי
 בְּטוֹרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם: (ט) בְּרַחֲמֵי

ח וְאֵלֶּה שְׁמוֹתֵם בְּנֵי־חֹר בְּתֵר אֶפְרַיִם: ט בְּנֵי־דָקָר

(8) And these are their names [of the twelve officers]: The son of Chur, on

דְּקָר בְּמִקָּץ וּשְׁשַׁעֲלָבִים וּבֵית
שֶׁמֶשׁ וְאֵילֹן דְּמִבֵּית חֲנָן:
(9) בֶּר חֶסֶד בְּאַרְבוֹת דִּילִיָּה
סוֹכּוֹ וְכָל אֶרֶץ חֶפֶר: (יא) בֶּר
אַבְיָנָדָב כָּל פְּלִכֵי דְאָר טַפַּת
בֵּת שְׁלֹמֹה הָיוֹת לִיה לְאַנְתּוֹ:
(יב) בַּעֲנָא בֶר אַחִילוּד תַּעֲנָד
וּמְגִדוֹ וְכָל בֵּית שְׁאָן דִּי בְּסִטֵּר
צִרְתָּנָא מְלָרַע וּלְיִזְרְעֵאל

בְּמִקָּץ וּבְשַׁעֲלָבִים וּבֵית שֶׁמֶשׁ וְאֵילֹן בֵּית חֲנָן:
י בֶּן־חֶסֶד בְּאַרְבוֹת לֹו שְׁכָה וְכָל־אֶרֶץ חֶפֶר: יא בֶּן־
אַבְיָנָדָב כָּל־נֶפֶת דְּאָר טַפַּת בֵּת־שְׁלֹמֹה הִיְתָה לֹו
לְאִשָּׁה: יב בַּעֲנָא בֶן־אַחִילוּד תַּעֲנָד וּמְגִדוֹ וְכָל־בֵּית
שְׁאָן אֲשֶׁר אֶצֶל צִרְתָּנָה מִתַּחַת לְיִזְרְעֵאל מִבֵּית
שְׁאָן עַד אֲבֵל מְחֹלָה עַד מַעְבַּר לְיִקְמָעָם:

מִבֵּית שְׁאָן עַד מִיִּשֵׁר מְחֹלָא עַד מַעְבַּר לְיִקְמָעָם:

Mount Ephraim. (9) The son of Deker, in Makatz, and in Shaalvim and Bet-Shemesh, and Elon-Bet-Chanan. (10) The son of Chesed, in Arubot, to him Sokhoh, and all the land of Chefer. (11) The son of Avinadav, all the region of Dor; Tapat the daughter of Shlomoh was to him a wife. (12) Baana the son of Achilud, [to him pertained] Taanakh and Megiddo, and all Bet-Shean which is beside Tzaretana beneath Yizreel, from Bet-Shean to Avel Mekhola, as far as beyond Yokmeam.

RASHI

רש"י

(11) נפת דאר — *The region of Dor.*

(יא) נפת דאר. פלכי דאר:

Writings Mishlei 9-10

כתובים משלי פרק ט-י

יח וְלֹא יָדַע דְּגוֹבְרֵי אֶפְלַת תַּמָּן
וּבַעֲמֻקֵי דְשִׁיּוֹל כָּל דְּמוֹמְנִין
לָהּ: א מִתְלוֹי דְשְׁלֹמֹה בֶר
חֲכִימָא נְחָדִי אָבוּי וּבְרָא סְכָלָא
מְחַמֵּץ לְאִמִּיהּ: ב לֹא מוֹתְרִין
אוֹצְרֵי דְרִשְׁיָעָא וְצִדְקָתָא
מִפְצִיָּא מִן מוֹתָא בִישָׂא: ג לֹא
מִכְפֵּן אֱלֹהָא נִפְשִׁיהּ דְצִדְקָא וְקִנְיָנָא דְרִשְׁיָעִי נִסְחוּף: ד מִסְכְּנוֹתָא מִמְכָּא לְגַבְרָא רַמְיָא וּיְדָא דְכִשְׂרָא
מַעְתְּרָה לְהוֹן:

יח וְלֹא־יָדַע כִּי־רַפָּאִים שֵׁם בַּעֲמֻקֵי שְׂאוֹל קְרֵאִיהּ:
א מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶּן חֶכֶם יִשְׁמַח־אֵב וּבֶן כָּסִיל תּוֹגַת
אָמוֹ: ב לֹא־יֹועִילוּ אוֹצְרוֹת רִשְׁעֵי וְצִדְקָה תַצִּיל
מַמּוֹת: ג לֹא־יִרְעִיב יְדוּה נֶפֶשׁ צִדִּיק וְהוֹת רִשְׁעִים
יְהִדָּף: ד רֹאשׁ עֵשֶׂה כַּף־רַמְיָה וַיֵּד חֲרוּצִים תַּעֲשִׂיר:
מִכְפֵּן אֱלֹהָא נִפְשִׁיהּ דְצִדְקָא וְקִנְיָנָא דְרִשְׁיָעִי נִסְחוּף: ד מִסְכְּנוֹתָא מִמְכָּא לְגַבְרָא רַמְיָא וּיְדָא דְכִשְׂרָא
מַעְתְּרָה לְהוֹן:

(18) But he does not know that death is there; her guests are in the depths of the grave. **10** (1) Proverbs of Shlomoh: A wise son makes his father happy, but a foolish son is the grief of his mother. (2) Treasures of wickedness will not avail, but charity will save from death. (3) The Lord will not starve the soul of the righteous, but the destruction [wrought by] the wicked will cast [them] down. (4) A poor man makes a deceitful scale, and the hand of those who make true decisions will make [them] rich.

Mishnah Zevachim, chapter 10

משנה זבחים פרק י

(1) Whatever is more constant than another takes precedence over that other. The daily (מוסף) [burnt-]offerings precede the (תמיד) additional offerings [which were sacrificed on Sabbaths, Festivals, and Roshei Chodashim]; the additional offerings of the Sabbath precede the additional offerings of Rosh Chodesh [when the Sabbath and Rosh Chodesh are on the same day, and similarly the other cases]; and the additional offerings of Rosh Chodesh precede the additional offerings of Rosh Hashanah; for it is said, [You shall offer these] “Besides the burnt-offering of the morning, which is for a continual burnt-offering.” (Numbers 28:23)

[I.e., these are the additional Festival offerings, besides the burnt-offering of the morning with the implication that it had already been offered, having preceded the additional offerings].

(2) Whatever is of a higher degree of holiness than another precedes that other. The blood of a sin-offering precedes the blood of a burnt-offering [if both are ready for sprinkling at the same time], because it appeases [and effects atonement where *karet* is involved]. The limbs of a burnt-offering precede the *emurim* of a sin-offering [for burning], because it [the former] is entirely for [altar] fires. A sin-offering precedes a guilt-offering, because its blood is sprinkled on the four corners and on the base [whereas of the guilt-offering only two applications are made, and not on the top corners; nor, is it clearly stated in Scriptures that the blood should be poured out on the base. Even though such is the practice — Rashi. (ע' תוי"ט)] A guilt-offering precedes a thanksgiving-offering and a Nazirite's ram, because it is a sacrifice of a higher degree of holiness. A thanksgiving-offering and a Nazirite's ram precede a peace-offering, because they are eaten one day [only] and require [the accompaniment of] loaves. A peace-offering precedes a firstborn, because it requires four [blood] applications, laying [of hands], libations, and the waving of the breast and the thigh. (3) A firstborn precedes the tithe, because its sanctity is from the womb [it is born sacred], and it is eaten by priests.

רבנו עובדיה מברטנורא

א כל התדיר מחברו קודם את חברו. דכתיב מלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד, מכדי כתיב מלבד עולת הבוקר, העשויה כבר משמע, מינה שמעינן דתמידין קודמין למוספין, אשר לעולת התמיד למה לי, פשיטא דעולת הבוקר עולת התמיד היא, אלא תלה לך טעם הקדמתה בתדירות, כדי שתלמוד לשאר תדירין שיקדימו. דמשום היא גופה לא הוה צריך לפרושי: **ב דם חטאת קודם לדם עולה.** אם שניהם שחוטין ועומדין ליזרק: **שהוא מרצה.** מכפר על חייבי כריתות שצריכים ריצוי גדול: **אברי עולה קודמין בהקטרתן לאימורי חטאת.** אם נזרקו דמי שניהם: **מפני שהן כלייל.** וצד ריבוי הוא זה למזבח: **על ארבע קרנות.** ואשם שתי מתנות שהן ארבע ולא על הקרנות: **ועל היסוד.** שפיכת שיריים. ובאשם לא מצינו שנאמר בו: **מתן ארבע.** שתי מתנות שהן ארבע, ובכור אינו טעון אלא מתנה אחת ואינו טעון סמיכה ונסכים ולא תנופת חוה ושוק: **ג ונאכל לכהנים.** והמעשר אין לכהנים חלק בו, אלא כולו נאכל

א כל התדיר מחברו, קודם את חברו. התמידים קודמים למוספין, מוספי שבת קודמין למוספי ראש חודש, מוספי ראש חודש קודמין למוספי ראש השנה, שנאמר (במדבר כח), מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד תעשו את אלה: **ב וכל המקדש מחברו,** קודם את חברו. דם חטאת קודם לדם עולה, מפני שהוא מרצה. אברי עולה קודמין לאמורי חטאת, מפני שהן כלייל לאשם. חטאת קודמת לאשם, מפני שדמה נתן על ארבע קרנות ועל היסוד. אשם קודם לתודה ולאיל נזיר, מפני שהוא קדשי קדשים. התודה ואיל נזיר קודמין לשלמים, מפני שהן נאכלין ליום אחד וטעונים לחם. שלמים קודמין לבכור, מפני שהם טעונים מתן ארבע וסמיכה ונסכים ותנופת חוה ושוק: **ג הבכור קודם למעשר מפני שקדשתו מרחם ונאכל**

The tithe precedes bird [offerings], because it is a slaughtered sacrifice [whereas a bird requires *melikah*; (i.e., piercing) slaughtering is considered a higher degree of holiness], and part of it is of the highest degree of holiness, [namely,] its blood and *emurim* [—sacrificial fats, even in sacrifices of a lesser degree of holiness these possess the same sanctity as sacrifices of the highest degree of holiness, since they belong to the altar. In the case of a bird, only the blood possesses that sanctity, but there are no *emurim*.] (4) Birds precede meal-offerings, because they are blood sacrifices. A sinner's meal-offering precedes a freewill meal-offering, because it comes on account of sin. A sin-offering of a bird precedes a burnt-offering of a bird; and it is likewise when he dedicates them [when a man dedicates the two birds (see Leviticus 5:7): he first dedicates the one for a sin-offering and then, the other, for a burnt-offering]. (5) All sin-offerings in the Torah precede guilt-offerings [where a person was liable to both and brought them at the same time], except the guilt-offering of a *metzora*, because it comes to make [a defiled person] fit [to enter the Temple and partake of sacrifices. This invests it with greater importance.] All guilt-offerings of the Torah must be two-year-olds and [two] silver *shekel* in value [“with a value in silver *shekalim*,” (Leviticus 5:15) denoting at least two, is written in connection with the guilt-offering for unintentional misappropriation of sacred objects; other guilt-offerings are inferred from it], except a Nazirite's guilt-offering and the guilt-offering of a *metzora*, which must be one year-old, and not be [two] silver *shekel* in value [for both of these, a one year-old animal is required (Numbers 6:12; see Leviticus 14:10-12). Since Scripture decreed that the two-year-old ram for the guilt-offerings must be worth two silver *shekel*, a one-year-old lamb would be worth less]. (6) Just as they take precedence in the order of being offered, so, too, they take precedence in the order of being eaten [this refers to

לכהנים. המעשר קודם לעופות, מפני שהוא זבח ויש בו קדשי קדשים דמו ואמוריו: ד העופות קודמין למנחות, מפני שהן מיני דמים. מנחת חטא קודמת למנחת נדבה, מפני שהיא באה על חטא. חטאת העוף קודמת לעולת העוף. וכן בהקדשה: ה כל החטאות שבתורה, קודמות לאשמות, חוץ מאשם מצורע, מפני שהוא בא על (ידי) הכשר. כל האשמות שבתורה באין בני שתיים ובאין בכסף שקלים, חוץ מאשם נזיר ואשם מצורע, שהן באין בני שנתן ואינן באין בכסף שקלים: ו כשם שהן קודמים בהקרבתן, כך הן

רבנו עובדיה מברטנורא

לבעלים: מפני שהוא מין זבח. זביחת סכין. ועוף במליקה. וזבחים חשיבי: ויש בו קדשי קדשים. ואע"ג דקרבו עוף עולו קדשי קדשים, או חטאת או עולה, זבחים יש להן לחלק גבוה שני דברים דמו ואימוריו, מה שאין כן לחטאת העוף שאין למזבח אלא דמה, וכיון דקדמה לחטאת העוף כל שכן לעולת העוף, דהא חטאת העוף קודמת לעולת העוף כדמפרש ואזיל: ד שהן מיני דמים. ומיני דמים כפרתן מרובה: חטאת העוף קודמת לעולת העוף. דכתיב (ויקרא ה) והקריב את אשר לחטאת ראשונה, בנה בנין אב לכל החטאות שקודמות לעולה בין בבהמה בין בעוף: וכן להקדשה. כשהוא מפריש קנו, דהיינו שתי תורים או שני בני יונה, קורא שם לחטאת תחלה: ה קודמות לאשמות. אם היה מחוייב חטאת ואשם ומביאן, חטאת קודמת, כדתנן שדמה נתן על ארבע קרנת ועל היסוד: מפני שהוא בא להכשיר. את המצורע לקדשים ולביאת מקדש, הלכך חשיבות הוא לגביה, שהטהרה תלויה בו: ובאים בכסף שקלים. דכתיב (שם) בערבך כסף שקלים, באשם מעילות, ואתי אשם תלוי ואשם גזילות בגזירה שוה בערבך בערבך, ואשם שפחה חרופה גמר באיל איל: חוץ מאשם נזיר ואשם מצורע. דכתיב בהו (נמדבר ו) כבש בן שנתו. ומדאיל בן שתיים שנים בשתי סלעים, כבש בן שנה לאו בשתי סלעים הוא: ו כך הם קודמים לאכילה. אכולהו דבני אכילה

all sacrifices]. In the case of a peace-offering of yesterday [which may be eaten for two days and the intermitting night] and a peace-offering of today, that of yesterday takes precedence. In the case of a peace-offering of yesterday and a sin-offering and a guilt-offering of today, yesterday's peace-offering takes precedence; this is the opinion of Rabbi Meir. But the Sages maintain: The sin-offering takes precedence because it is a sacrifice of the highest degree of holiness [the *halachah* follows the Sages]. (7) And in all of these [sacrifices where the flesh is eaten] the priests may variate in their mode of eating, and eat them roasted, stewed,

or boiled, and season them with spices either of *chullin* or of *terumah*; this is the opinion of Rabbi Shimon. Rabbi Meir said: One may not season them with spices of *terumah*, so as not to bring *terumah* to unfitness [for should they become *notar*, the spices too, may not be eaten, even if they could be separated from the flesh, because they absorbed the taste of that flesh, which is now forbidden]. (8) Rabbi Shimon said: If you see oil being shared out in the Temple Court [to the priests for food], there is no need to ask what it is, for [certainly] it is the residue of the wafers [*rekikim*] of the Israelite's meal-offerings [see Leviticus 2:4; the oil was used in smearing the wafers], or the *log* of oil of the *metzora* (see Leviticus 14:12). If you see oil being poured onto the fires [i.e., being burnt on the altar, and the fires are those of sacrifices or portions thereof (i.e., the *emurim*) as they are burnt on the altar], you need not ask what it is, for it is the residue of the oil of the wafers of priests' meal-offerings [which is completely burned as is stated "Every meal-offering of a priest must be completely burned," (Leviticus 6:16)] or of the anointed priest's meal-offerings; for one cannot offer oil [alone onto the fire

רבנו עובדיה מברטנורא

קאי, כגון חטאת לאשם, ואשם לתודה, ותודה לשלמים: **שלמים**. של קרבן אמש: **וחכמים אומרים** כו'. והלכה כחכמים. ותדיר ומקודש, כגון דם עולת תמיד ודם חטאת עומדים, זה תדיר, וזה מקודש ממנו, דהא אמרן דם חטאת קודם לדם עולה מפני שהוא מרצה. הא מלתא מיבעיא בגמרא ולא אפשר. ונראה דתדיר קודם: **ז ובכולן**. בכל הנאכלים: **רשאים הכהנים לשנות באכילתן**. כגון לאכלן צלויין, מבושלין, ושלוקין, דבמתנות כהונה כתיב (שם יח) לך נתת למשחה, לגדולה, כדרך שהמלכים אוכלים צלי שלוק ומבושל ובמטעמים ובתבלין: **שלא יביא את התרומה לידי פסול**. לפי שהתבלין שבלעו טעם הקדשים אם יבוא לידי נותר הרי הן באזהרה משום טעם הקדשים שבלוע בהן: **ח שהוא מתחלק**. לאכילת כהנים: **מותר ריקקי מנחות ישראל**. מנחת מאפה שבאה חלות וריקקי, חלות בוללן וריקקי מושחן, ואמר ר' שמעון במסכת מנחות (ד' עה) מושחן כמין כ"י (כף יונית), ושאר השמן נאכל לכהנים: **מותר ריקקי מנחת כהנים**. דמנחת כהנים כולה כליל. השמן שצף על גבה ונותר שאינו נבלע בה שורפים אותו בפני עצמו: **ומותר מנחת כהן המשיח**. לפי ששמנה מרובה, שלשה לוגין לעשרון, ומותר שהיא אפויה תחלה

קודמים באכילתן. שלמים של אמש ושלמים של היום, של אמש קודמין, שלמים של אמש וחסאת ואשם של היום, שלמים של אמש קודמין, דברי רבי מאיר. וחסמים אומרים, החטאת קודמת, מפני שהיא קדשי קדשים: **ז ובכלם, הכהנים רשאין לשנות באכילתן, לאכלן צלויים, שלוקים, ומבושלים, ולתת לתוכן תבלי חלין ותבלי תרומה, דברי רבי שמעון**. רבי מאיר אומר, לא יתן לתוכן תבלי תרומה, שלא יביא את התרומה לידי פסול **ח אמר רבי שמעון, אם ראת שמן שהוא מתחלק בעזרה, אין אתה צריך לשאול מה הוא, אלא מותר ריקקי מנחות ישראל, ולג שמן של מצורע**. אם ראת שמן שהוא נתון על גבי האשים, אין אתה צריך לשאול מה הוא, אלא מותר ריקקי מנחות כהנים, ומנחת כהן המשיח. שאין

of the altar; hence, this oil must be the residue of oil used in a meal-offering]. Rabbi Tarfon said: Oil can be donated [by itself to be burned on the altar]; the *halachah* follows Rabbi Tarfon].

רבנו עובדיה מברטנורא

אין שמנה נבלע בפתייה וצרף להקטיר המותר בפני עצמו: שאין מתנדבים שמן. לפיכך לא יעלה על דעתך שיהא השמן המתחלק או הנקטר נבדה: ר' טרפון אומר מתנדבים שמן. בפני עצמו. ואין פחות מלוג. ונשרף בפני עצמו. והלכה כרבי טרפון. וכן הלכה שמתנדבים יין בפני עצמו, אין פחות משלשה לוגין. וזרקין אותו על גבי האשים ונשרף שם. ואע"ג דהוא מכבה אש המערכה ורחמנא אמר לא תכבה, הואיל ואינו מתכוין לכבות שרי, דכר' שמעון קיימא לן דדבר שאינו מתכוין מותר. ולא הוי פסיק רישיה, דאפשר שתהיה האש גדולה וחזקה, ותנצח את היין ולא יכבה:

Gemara Zevachim 88b

גמרא זבחים דף פ"ח ע"א

Rabbi Anani bar Sason also said: Why are the sections on sacrifices and the priestly garments close together [immediately after discussing the burnt-offering, meal-offering, sin-offering, and peace-offerings (Leviticus 7), Scripture speaks of the priestly garments]. To teach you: just as sacrifices make atonement, so do the priestly vestments make atonement. The coat atones for bloodshed, for it is said, "And slaughtering a young he-goat, they dipped the tunic in blood." (Genesis 37:31) The breeches atone for lewdness, as it is said, "And you shall make them linen breeches to cover the flesh of their nakedness." (Exodus 28:42) The hat atones for arrogance. How do we know it? Rabbi Chanina said: Let an article placed high up [on top of the head] come and atone for an offense of pride. The girdle atones for [impure] meditations of the heart, i.e., where it was placed [at the level of the heart]. The breastplate atones for [neglect of] civil laws, as it is said, "And you shall make a breastplate of judgment." (ibid., verse 15) The *ephod* atoned for idolatry, as it is said, "Without *ephod* there are *teraphim*." [Hosea 3:4; where there is no *ephod*, there is the unatoned-for sin of *teraphim* (idols)]. The robe atoned for slander. How do we know it? Rabbi Chanina said: Let an article of sound [the robe, which was fringed with bells] come and atone for an offense of sound. The head-plate atoned for brazenness: regarding the head-plate it is written, "And it shall be upon Aharon's forehead," (Exodus 28:38) while of brazenness it is written, "Yet you had a harlot's forehead." (Jeremiah 3:3) But that is not so, for surely Rabbi Yehoshua ben Levi said: For two things we find no atonement through sacrifices, but find atonement for them through

אמר רבי ענני בר ששון למה נסמכה פרשת קרבנות לפרשת בגדי כהונה לומר לך מה קרבנות מכפרים אף בגדי כהונה מכפרים. כתונת מכפרת על שפיכות דמים שנאמר (בראשית ל"ו) וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתונת בדם. מכנסים מכפרים על גלוי עריות שנאמר (שמות כ"ח) ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה. מצנפת מכפרת על גסי הרוח מנין אמר רבי חנינא יבא דבר שבגובה ויכפר על גובה. אבנט מכפר על הרהור הלב היבא דאיתיה. חשן מכפר על הדינין שנאמר (שם) ועשית חשן משפט. אפוד מכפר על עבודה זרה שנאמר (הושע ג') אין אפוד ותרפים. מעיל מכפר על לשון הרע מנין אמר רבי חנינא יבא דבר שבקול ויכפר על קול הרע. וציץ מכפר על עזות פנים בציצץ כתיב (שמות כ"ח) והיה על מצח אהרן ובעזות פנים כתיב (ירמי' ג') ומצח אשה זונה היה לך. איני והא אמר רבי יהושע בן לוי שני דברים לא

something else, and they are bloodshed and slander. Bloodshed [is atoned for] by the *eglah arufah* [see Deuteronomy 21:1-9], while slander [is atoned for] by incense. For Rabbi Chananya recited: How do we know that incense atones? Because it is said, "And he put on the incense, and made atonement for the people." (Numbers 17:12) And the School of Rabbi Yishmael taught [likewise]: For what does incense atone? For slander: let that which is done in secret [no one was present when the incense was offered] come and atone for an offense committed in secret [slander is first related in private and then it spreads]. Thus slander contradicts slander [since we stated earlier that the robe atoned for slander], and bloodshed contradicts bloodshed [since we stated earlier that the coat atones for bloodshed]? There is no difficulty; bloodshed does not contradict bloodshed: in the one case, the murderer is known [in which case the coat makes atonement, so that the whole community should not be divinely punished], while in the other, the murderer is unknown [and the *eglah arufah* makes atonement]. If the murderer is known, is he not liable to death [and until he is executed the community is not forgiven]? It means [where he committed murder] deliberately, but was not warned [in which case he could not be executed]. Slander, too, does not contradict slander: in this case it was done in secret [and the incense atones], while in the other case it was done in public [and the robe atones].

מְצִינוּ לָהֶם כִּפָּרָה בְּקִרְבָּנוֹת וּמְצִינוּ לָהֶם כִּפָּרָה בְּמָקוֹם אַחֵר וְאֵלּוּ הֵן שְׁפִיכוֹת דָּמִים וְלִשׁוֹן הָרָע. שְׁפִיכוֹת דָּמִים מְעַגְלָה עֲרוּפָה וְלִשׁוֹן הָרָע מְקַטְרֵת דִּתְנֵי רַב חֲנַנְיָה מְנִין לְקַטְרֵת שְׁמֵכֶפֶרֶת שְׁנַאֲמַר (במדבר י"ז) וַיִּתֵּן אֶת הַקְּטֹרֶת וַיִּכְפֹּר עַל הָעָם. וַתֵּנָּה דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל עַל מָה קְטֹרֶת מְכַפֶּרֶת עַל לִשׁוֹן הָרָע יָבֵא דָבָר שְׁבַח־שָׂאֵי וַיִּכְפֹּר עַל מַעֲשֵׂה חַשְׂאֵי. קִשְׂיָא לִשׁוֹן הָרָע אֶל־שׁוֹן הָרָע קִשְׂיָא שְׁפִיכוֹת דָּמִים אֶשְׁפִּיכוֹת דָּמִים. שְׁפִיכוֹת דָּמִים אֶשְׁפִּיכוֹת דָּמִים לֹא קִשְׂיָא הָא דִּידִיעַ מָאן קִטְלִיה. הָא דְלֹא יָדִיעַ מָאן קִטְלִיה. אִי דִידִיעַ מָאן קִטְלִיה בְּרַ קִטְלָא הוּא בְּמִזִּיד וְלֹא אֲתָרוּ בֵיהּ. וְלִשׁוֹן הָרָע אֶל־שׁוֹן הָרָע נְמִי לֹא קִשְׂיָא הָא בְּצִנְעָא הָא בְּפִרְהֶסְיָא:

זוהר מקץ דף ר"א ע"ב

רבי אבא הוה יתיב אתרעא דאבבא דלוד חמא חד בר נש דהוה אתי ויתיב בחד קולטא דתלא דארעא והוה לאי מארחא ויתיב ונאים תמן אדחכי חמא חד חיויא דהוה אתי לגביה נפק קוסמפא דגורדנא וקטיל ליה לחיויא. פד אתער ההוא בר נש חמא ההוא חיויא לקבליה דהוה מית אנדקף ההוא בר נש ונפל ההוא קולטא לעומקא דתחותוי ואשתזיב. אתא רבי אבא לגביה אמר ליה אימא לי מאן עובדך דהא קדשא בריך הוא רחיש לך אלין תרין נסין לאו אינון למגנא אמר ליה ההוא בר נש כל יומאי לא אשלים לי בר נש בישא בעלמא דלא אתפייסנא בהדיה ומחילנא ליה. ותו אי לא יבלנא לאתפייסא בהדיה לא סליקנא לערסי עד דמחילנא ליה ולכל אינון דמצערו לי ולא חיישנא כל יומא דההוא בישא דאשלים לי ולאו די לי דא אלא דמההוא יומא ולהלאה אשתדלנא למעבר עמהון טבא. בכה רבי אבא ואמר יתיר עובדוי דדין מיוסף דיוסף הוה אחוי ודאי והוה ליה לרחמא עליהו אבל מה דעביד דא יתיר הוא מיוסף יאות הוא דקדשא בריך הוא ורחיש ליה ניסא על ניסא. פתח ואמר (משלי י) הולך בתום ילך בטח ומעקש דרכיו יודע. הולך בתום דא ההוא בר נש דאזיל בארתיין דאורייתא ילך בטח דלא יכלי נגקי דעלמא לאבאשא ליה. ומעקש דרכיו יודע מאן יודע דא הוא מאן דאסמי מארחא דקשום ובעי נבי דחבריה. יודע מהו יודע ושתמודע איהו בעיניהון דכל מארי דדינא דלא יתאביד מנייהו דיוקנא דההוא בר נש בגין לאייתאה ליה לאתרא דינקמון מגיה

וּבְגִין כִּדְ יוֹדַע. וְתָא חֲזִי הָהוּא דְאִזִּיל בְּאַרְחָ קְשׁוּט קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא חֲפִי עֲלֵיהּ בְּגִין דְלֹא יִתְיַידַע וְלֹא יִשְׁתַּמּוּדַע לְגַבֵּי מְאָרִיחָ. דְדִינָא אֲבָל מַעֲקָשׁ דְרַכֵּי יוֹדַע וְיִשְׁתַּמּוּדַע לְגַבֵּיחָ. וּכְאִין אִינּוּן בְּגֵי נִשְׂאָ דְאִזִּיל בְּאַרְחָ קְשׁוּט וְאִזִּיל לְרוּחְצֵן עַל עֲלָמָא דְלֹא דְחֵלִי אִינּוּן בְּעֲלָמָא דִּין וְלֹא בְּעֲלָמָא דְאִתֵּי:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer HaCharedim, 68b

מספר חרדים דף ס"ח ע"ב

Know that if, God forbid, you hate any Jew, you become a vehicle for the defilement of the ten impure [*kliptot*] shells, which are called [*eivah*] hatred. If you judge unfavorably, you become a vehicle for the shell of defilement which is called demerit. If you tell slanderous gossip, you become a vehicle for the shell of defilement which is called evil speech. If you are haughty, and the fear of God is not before your eyes, and you speak to people with anger, resentment, and by screaming, you become a vehicle for the shell of defilement which is called anger, rage, fury, and trouble. There is no fear [of God], as it is written, "Sin says to the wicked, within my heart, there is no fear of God before his eyes." (Psalms 36:2) The result is that you are, God forbid, attached to the ten defiled shells. Your dwelling is outside the holy camp and you are called defiled. This is why it is written regarding a *metzarah*, who hated a fellow Jew, when he judged him unfavorably and spoke evil about him fearlessly and angrily, "And the person within whom is the affliction of *tzara'at* — his garments must be torn, he must let the hair on his head grow, he must cover his head down to his moustache, and must call out Impure! Impure! ... he must dwell isolated; his dwelling will be outside the camp" (Leviticus 13:45,46). Therefore, be very careful. Return to God and He will have mercy upon you. And whoever comes to purify himself is helped.

דַּע בִּי אִם חָס וְשָׁלוּם אַתָּה שׁוֹנֵא אִישׁ יִשְׂרָאֵל תַּהֲיֶה מְרַבָּה לְטוּמְאָה דְעֶשֶׂר קְלִיפִין מְסֻאָבִין הַנִּקְרָאִים אֵיבָה וּבְהִיּוֹתָ דִּין לְכַף חוּבָה תַּהֲיֶה מְרַבָּה לְקְלִיפַת הַטוּמְאָה הַנִּקְרָא חוּבָה. וּבְסַפְרָךְ לְשׁוֹן הָרַע תַּהֲיֶה מְרַבָּה לְקְלִיפָה טְמֵאָה הַנִּקְרָא לְשׁוֹן הָרַע וּבְהִיּוֹתָ בְּגַבְהוֹת רֹאשׁ אִין פְּחוּד אֱלֹהִים לְנֹגַד עֵינֶיךָ וְתִדְבֵר לְבְרִיּוֹת בְּכַעַס וְרוּעַ פָּנִים וְזַעֲקָה תַּהֲיֶה מְרַבָּה לְקְלִיפַת הַטוּמְאָה הַנִּקְרָא חֲרוֹן אַפּוֹ עֲבָרָה וְזַעַם וְצָרָה. אִין פְּחוּד דְכֹתִיב (תְּהִלִּים נא) נֶאֱמַר פֶּשַׁע לְרָשָׁע בְּקָרֵב לְבִי אִין פְּחוּד אֱלֹהִים לְנֹגַד עֵינָיו וְנִמְצָאת חֲלִילָה דְבוֹק לְעֶשֶׂר קְלִיפִין מְסֻאָבִין מִחוּץ לְמַחֲנֵה הַקְּדוּשָׁה מוֹשְׁבוֹ וְטֵמָא טֵמָא תִקְרָא. לְהַכִּי כְּתִיב בְּמִצְוֶרַע דְהוּא שׁוֹנֵא אִישׁ יִשְׂרָאֵל כְּאִשֶׁר הָיָה דְנוֹ לְכַף חוּבָה וּמִדְבֵר עָלָיו לְשׁוֹן הָרַע בְּלִי פְחוּד וּבְכַעַס, וְהִצְרוּעַ אִשֶׁר בּוֹ הִנְגַע בְּגִדָיו יִהְיוּ פְרוּמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פְרוּעַ וְעַל שִׁפְפִים יַעֲטָה וְטֵמָא טֵמָא יִקְרָא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לְמַחֲנֵה מוֹשְׁבוֹ. לְכֹן הִזְהַר מֵאֵד וְתִשׁוּב לְהַ' וִירְחַמְךָ וְהִבָּא לִיטְהַר מִסִּיעֵין אֹתוֹ:

Practical Law:

הלכה

Rambam, Laws of Idolatry, Chapter 12

הרמב"ם הלכות ע"ו פרק י"ב

(1) A woman should not bedeck herself with

א לא תעדיה אשה עדי האיש כגון שתשמיש

an ornament of a man, such as putting on her head a turban or a [man's] hat, or wearing armor or the like, or shaving her head as a man does. A man may not bedeck himself with a woman's ornament, such as wearing colorful clothing or gold jewelry in a place where only women wear such garments and put on such jewelry — all according to the practice of that country. A man who wears a woman's ornament or a woman who wears a man's ornament is flogged. If someone pulls out the white hairs from among the black ones in his head or his beard, as soon as he pulls out one hair he is [liable to] flogging because he is ornamenting himself with a women's ornament. So, too, if [a man] dyes his hair black, as soon as he dyes one white hair, he is [liable to] flogging. A person of indeterminate gender or a hermaphrodite must neither veil himself like a woman nor uncover his head like a man. But if he does so, he is not flogged. (2) The tattooing mentioned in the Torah refers to when one engraves on his flesh and fills the place of the engraving with pigment or dye or other coloring substances that leave an impression. This was the custom of the non-Jews, who would mark themselves for idolatry, as if to say that he is a slave sold to it and marked for its service. As soon as one marks with one of the things that mark, after having engraved [his skin in] some place on his body, whether a man or a woman, he is [liable to] flogging.

If someone writes but does not mark it with coloring, or marks with coloring but does not write by engraving, he is exempt, unless he writes and tattoos. As it says, “Do not **etch a tattoo.**” (Leviticus 19:28) To what does this apply? To the one who writes. But the one on whose flesh he writes and tattoos is not liable unless he assists him in doing the action. But if he does not do anything, he is not flogged. (3) One who makes cuts [in his flesh] because of the dead is flogged, as it says, “Do not make cuts in your flesh for a person.” (ibid.) It is the same whether one is a *Kohen* or an Israelite. If he cut one line because of five dead people or five cuts because of one dead person, he is flogged five times, provided that he was warned concerning each of them.

בְּרֵאשֵׁה מְצַנֶּפֶת או כּוּבַע או שֶׁתִּלְבַּשׁ שְׂרִיז
 וְכִיּוֹצֵא בוּ או שֶׁתִּגְלַח רֵאשָׁה בְּאִישׁ וְלֹא יַעֲדָה
 אִישׁ עֲדֵי אִשָּׁה בְּגוֹן שִׁילְבַשׁ בְּגָדֵי צְבָעוֹנִים
 וְחָלִי זָהָב בְּמָקוֹם שֶׁאֵין לוֹבְשִׁין אוֹתָם הַכְּלִים
 וְלֹא מְשִׁימִין אוֹתוֹ הַחָלִי אֲלֵא נָשִׁים הַכֹּל
 כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה. אִישׁ שֶׁעָדָה עֲדֵי אִשָּׁה וְאִשָּׁה
 שֶׁעָדָתָה עֲדֵי אִישׁ לוֹקֵין. הַמְּלַקֵּט שֶׁעֲרוֹת
 לְבָנוֹת מִתּוֹךְ הַשְּׁחוּרוֹת מְרֹאשׁוֹ אוּ מִזְּקָנוֹ
 מְשִׁילֵקֵט שֶׁעָרָה אַחַת לוֹקָה מִפְּנֵי שֶׁעָדָה עֲדֵי
 אִשָּׁה. וְכֵן צָבַע שֶׁעָרוֹ שְׁחוֹר מְשִׁיבֵבַע שֶׁעָרָה
 לְבָנָה אַחַת לוֹקָה. טוֹמְטוֹם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס אֵינוֹ
 עוֹטֵף בְּאִשָּׁה וְלֹא מְגַלָּה רֵאשׁוֹ בְּאִישׁ וְאִם
 עָשָׂה בֵּן אֵינוֹ לוֹקָה: ב כְּתוּבַת קַעֲקַע הָאֲמוּרָה
 בְּתוֹרָה הוּא שִׁישְׂרֵט עַל בְּשָׂרוֹ וַיִּמְלֵא מְקוֹם
 הַשְּׂרִיטָה כְּחוֹל אוּ דִּיּוֹ אוּ שָׂאֵר צְבָעוֹנֵין
 הָרוֹשְׁמִין וְזֶה הִיָּה מְנַהֵג הַגּוֹיִם שְׂרוֹשְׁמִין
 עֲצָמָם לְעִבּוּדָה וְזֶה כְּלוֹמֵר שֶׁהוּא עֶבֶד מְכוּר
 לָהּ וּמוֹרְשָׁם לְעִבּוּדָתָה וּמַעַת שִׁישְׂרֵשׁוֹם בְּאֶחָד
 מִדְּבָרִים הָרוֹשְׁמִים אַחַר שִׁישְׂרוֹט בְּאִיזָה מְקוֹם
 מִן הַגּוֹף בֵּין אִישׁ בֵּין אִשָּׁה לוֹקָה. כְּתַב וְלֹא
 רָשָׁם בְּצָבַע אוּ שְׂרָשָׁם בְּצָבַע וְלֹא כְּתַב וְלֹא
 רָשָׁם בְּצָבַע אוּ שְׂרָשָׁם בְּצָבַע וְלֹא כְּתַב
 בְּשְׂרִיטָה פְּטוֹר עַד שִׁיכְתוּב וַיִּקְעַקַע שְׁנֶאֱמַר
 (ויקרא יט) וְכְתוּבַת קַעֲקַע בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים
 בְּכּוּתֵב אֲבָל זֶה שֶׁכְּתַב בְּבִשְׂרוֹ וַיִּקְעַקְעוּ בוּ אֵינוֹ
 חַיִּיב אֲלֵא אִם בֵּן סִיֵּיעַ כְּדֵי שִׁיעֵשָׂה מִעֵשָׂה
 אֲבָל אִם לֹא עָשָׂה כְּלוֹם אֵינוֹ לוֹקָה: ג הַשְּׂוֹרֵט
 שְׂרִיטָה אַחַת עַל הַמַּת לוֹקָה שְׁנֶאֱמַר (שם)
 וְשָׂרֵט לְנַפְשׁ לֹא תִתְּנוּ בְּבִשְׂרְכֶם אֶחָד כֹּהֵן
 וְאֶחָד יִשְׂרָאֵל. שָׂרֵט שְׂרִיטָה אַחַת עַל ה' מַתִּים
 או חֵמֶשׁ שְׂרִיטוֹת עַל מַת א' לוֹקָה חֵמֶשׁ וְהוּא
 שֶׁהִתְּרוּ בוּ עַל כָּל אַחַת וְאַחַת: